

Potopené duše. Z tvorby slovenských poetiek v prvej polovici
20. storočia ___ Čítanka

Výber zostavila, úvodnú štúdiu, medailóny poetiek, edičné poznámky
a vysvetlivky napísala a fotodokumenty vybrala Andrea Bokníková.

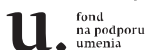
Odborní posudzovatelia: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.;
PhDr. Vladimír Petřík, CSc.; doc. Mgr. Jaroslav Šrank, PhD.

Redakcia: Jana Čviková a Jana Juráňová ___ Korektúra českých básní:
Petra Darovcová ___ Preklad resumé do angličtiny: Dagmar Kročanová

Vyšlo roku 2017 v Knižnej edícii ASPEKT v rade Čítanka.

www.aspekt.sk

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Realizované s finančným príspevom Literárneho fondu a grantového
projektu VEGA – 15/045/00 Semiopoetika.

Miesto uloženia originálov: Slovenská národná knižnica – Literárny
archív a súkromné archívy

© Ľudmila Groeblová (dedičia) 2017 ___ © Šára Buganová (dedičia)
2017 ___ © Zora Jesenská (dedičia) 2017 ___ © Henny Fiebigová
(dedičia) 2017 ___ © Nora Preusová (dedičia) / LITA 2017 ___ © Viola
Štepanovičová (dedičia) 2017 ___ © Hana Záhorská (dedičia) 2017 ___
© Elena Kamenická (dedičia) 2017 ___ © Sláva Manicová (dedičia) 2017
___ © Bela Dunajská (dedičia) 2017 ___ © Viera Szathmáry-Vlčková
(dedičia) 2017 ___ © Viera Markovičová-Zátarecká (dedičia) 2017
© Andrea Bokníková 2017 ___ © ASPEKT 2017

Vydavateľstvo urobilo všetky kroky k zisteniu autoriek a autorov
použitých diel a k získaniu ich súhlasu na použitie. V prípade, že ste
nositeľmi autorských práv k niektorému z použitých diel, obráťte sa,
prosím, na vydavateľstvo.

Dizajn © Layout JS. 2017 ___ Produkcia: SHIMItEC, s. r. o., Bratislava
___ Prvé vydanie ___ ISBN 978-80-8151-048-9 ___ EAN 9788081510489

Potopené duše

Z tvorby
slovenských poetiek
v prvej polovici 20. storočia
zostavila
Andrea Bokníková

čítanka

ANDREA BOKNÍKOVÁ (1969) je absolventkou štúdia rusistiky a slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1992). Venuje sa slovenskej poézii. Pôsobí na Katedre slovenskej literatúry a literárnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Habilitovala sa prácou *Zo slovenskej poézie šesťdesiatych rokov 20. storočia 1. a 2.* a habilitačnou prednáškou „*Neznáme*“ poetky z 30. a 40. rokov 20. storočia (kapitola z dejín slovenskej poézie a literárnej kultúry). Zostavila a edične pripravila knihu *Trnavská skupina – konkretisti* (2006). Napísala dvojzväzkovú monografiu *Zo slovenskej poézie šesťdesiatych rokov 20. storočia 1. a 2.* (2012), ktorá získala Prémium Literárneho fondu a Cenu cien mesačníka RAK. Zmapovala tiež dejiny tvorby slovenských poetiek – známych i nepovšimnutých ako Maša Haľamová, Henny Fiebigová a i. Edične pripravila aj ďalšie publikácie, na ktorých sa autorcky podieľala. Uverejňuje interpretačne orientované štúdie o poézii z rokov 1956 až 1973 s presahmi do iných období, výberovo sa zameriava aj na medzivojnovú básnickú tvorbu a na prozaické diela 20. storočia.

Ľudmila Groeblová

(1884 – 1968)

Šára Buganová

(1906 – 1978)

Zora Jesenská

(1909 – 1972)

Henny Fiebigová

(1917 – 2016)

Nora Preusová

(1922 – 2006)

Viola Štepanovičová

(1921 – 1973)

Hana Záhorská

(1919 – 2011)

Elena Kamenická

(1917 – 1953)

Sláva Manicová

(1918 – 2014)

Bela Dunajská

(1921 – 2008)

Viera Szathmáry-Vlčková

(1900 – 1966)

Viera Markovičová-Zátarecká

(1910 – 1953)

čítanka

Editoriál _____	12
Podakovanie _____	14
Potopené duše. Z tvorby slovenských poetiek v prvej polovici 20. storočia (úvodná štúdia) _____	15
Všeobecná edičná poznámka _____	55
Register neuskutočnených básnických kníh _____	60

Ludmila Groeblová _____ 62

DVE BÁSNE (Na motív z Musseta • Nikdy) ___ Večer ___ A ja som mlčala a mala som len smiech ___ DVE BÁSNE (I. Deň za dňom ubieha a noc sa s nocou schodí • II. Nie, život nie je márný, hoc zdalo by sa snád) ___ Moja prababka ___ Hodiny s Medúzou ___ Balada ___ Po búrkach života ___ Slovenské pohľady

List Jozefovi Škultétymu ___ Timrava a jej novely ___ Timravino jubileum ___ Listy Michalovi Gáfríkovi

Edičná poznámka

Šára Buganová _____ 88

Smutná nádhera ___ Dom ___ Ona ___ Májové slnce ___ Ruky ___ V našom dome ___ Duša ___ Jarný večer ___ Hudba rána ___ Ples ___ Harmónia ___ Pieseň zmaru ___ Prerod ___ Priateľka ___ Svetlá vo vode ___ Všetko by som chcela ___ Jeseň mi udiera do tváre ___ Nikdy

O ženskej otázke ___ Listy Albertovi Pražákovi ___ List Gejzovi Vámošovi ___ Prerod o sebe ___ Moje Vianoce ___ Z vesny života

Edičná poznámka

Zora Jesenská _____ 112

Po búrke ___ Nezakončený verš ___ Husle ___ Bohu jedlí a storočí ___ Verš o krehkej túhe ___ Potopená katedrála (Na hudbu Debussyho) ___ Ráno ___ Zelené dni ___ KOLOROVANÉ OBRÁZKY (1. Svitanie v hore • 2. Zasnežená krajina) ___ Orava ___ Prameň ___ Večer pod vrchmi ___ Večerná pieseň ___ Timrave ___ Clivý večer ___ Áno ___ Nokturno ___ Serenáda ___ Pod lístím májovým hriech kučera-

vý spí ___ Pod lístím májovým hriech kučeravý spí (variant) ___ Volala ma láska javorová ___ Dala som vetru svoju tvár ach kde ju zanesie ___ Kto má dosť belasé oči ___ Cesta sa kráti ___ Stĺporadím snov a jedlí ___ Ako vták ustatý hlas môj na dno padá ___ Pieseň pútnikova ___ Slza na líci ___ Oblaky na nebi sú dnes ako vrásky

O obmedzení ženského štúdia ___ Timrava ___ Hory ___ Chvála rozprávok ___ Vidím ťa, básnik ___ Ženské postavy u Dostojevského ___ O zlovykoch a fráze v poézii – konkrétne

Edičná poznámka

Henny Fiebigová _____ 144

Odídem ___ V zajatí modrých očiek ___ Vo hviezdach mier ___ Detstvo ___ Jesenný večer ___ Biela nádhera ___ Odpoveď na list ___ Pozdrav do nemocnice ___ Spánok v chryzantémach ___ Prijmeš? ___ Tebe ___ Jarné sny ___ Básnikovi J. S. ___ Minúty ___ Smaragdy ___ Zmierenie ___ Do večna ___ Rozlety ___ Nalomené slovo ___ Novembrový pozdrav ___ Príchod v snehu ___ Som hmľa ___ Bez pochopenia ___ Prúdy ___ K dvojspevu ___ Obeť ___ Večery ___ Návrat ___ Z ulice vln ___ V závetrí ___ Z mlčania ___ Pavilón z vln ___ Spodný úsmev ___ V jeseni ___ Zo zázemia ___ Za datelinovou clonou ___ V hore ___ Modlím sa s kvetmi ___ Srdce ___ Spievaj, kvet duše ___ Píšem Ti list ___ V zálive božom ___ Voda z plesa ___ Nad hrobom ___ Nikdy viac ___ Sibírska hra ___ Nad zemou

Listy Pavlovi Gašparovičovi Hlbinovi ___ Listy Paľovi Olivovi ___ Listy Lei Mrázovej ___ Rozhovor s poetkou Fiebigovou (Jana Chalupková) ___ Básne sa mi stále hrnú do myšlienok: o poézii, kráse a hudbe s Henny Fiebigovou (Andrea Bokníková)

Edičná poznámka

Nora Preusová _____ 198

Mlčanie na jeseň ___ Ľady ___ Pozdrav zimničný ___ Oči tie isté ___ Rozlúčka s očami ___ Pieseň naposledy. Za ť Paľom Olivom ___ Ten máj sa viac nevráti ___ Mdlosť zimných ruží ___ Keď býva u mňa bolesť ___ Na cestu v novom roku ___ OZVENY (Vrany • Farby oka • Jar • Virtuóz • Pieseň dušičková • Túhy po dlani • Hra luny • 20. storočie)

List Jánovi Smrekovi ___ List Michalovi Považanovi ___ List Zore Jesenskej

Edičná poznámka

Viola Štepanovičová _____ 220

Náš valčík ___ Črepy ___ O jednom stretnutí ___ Sestričke Adke ___ Predstavi-
teľovi „Dr. Praetoriusa“ ___ Sklamanie ___ Opité myšlienky ___ Odvolávam ___
Tebe ___ Tulák ___ Román v skratke ___ Rozchod nesentimentálny ___ Tvoje lí-
sty ___ Taký večer ___ List ktorému rozumejú len dvaja ___ Farby ___ Mame ___
K Tebe sa vraciam Pane ___ Modlitba trochu iná ___ Nebudeš ___ Dovidenia ___
Florenca ___ Nezabudneme ___ Snehová vločka ___ Karavána ___ Čakajúca ___
Malá báseň ___ To si ty ___ Jánu Smrekovi ___ Narodeniny ___ Spoza dymu ___
Milému ___ Malá spoveď

Listy Jánovi Smrekovi

Edičná poznámka

Hana Záhorská _____ 252

Jarná nedeľa ___ Slovenské piesne ___ Jarná ___ Requiem ___ Matke ___ Levoč-
ská biela pani ___ Vianočná ___ Cesta ___ Zima (Aby si mala snežný sen) ___ Ná-
vrat ___ Rozhovor ___ Moje šťastie ___ Jeseň ___ Zima (Milý môj rád má, rád má
tieto snehy) ___ Milý rozpráva ___ Pozdravenie od mora ___ Doma ___ Straty
___ Sneží ___ Nevesta (Biela) ___ Keď sú sny krásne ___ Tanečnica ___ Zas smú-
tok tretí

Listy Helene Križanovej

Edičná poznámka

Elena Kamenická _____ 280

ČIERNE STRETNUTIE • 1 Kliatba večnej Meluzíny • 3 Nehladaj • 4 Ulice spláknuté
• 6 Ideme • 7 Až zhorkne smiech • 9 Ty si tak blízko • 11 Dnes si zhojím bielym slo-
vom • 12 Som trpké ovocie • 13 Dnes by som mohla byť • 14 Čo mi hned' • 15 Verím
• 17 Ach, pozor • 18 Až prejdú jasavy • 22 Divíš sa • 23 Prístavné sirény • 24 Ja volám
z hĺbín dní • 25 Nahorklé ovocie • 27 Sto rokov tomu • 29 Len rozvír kolesá • 30 Na-
miesto očí lupene ruží mám ___ Chvíľa ___ Čierne Memento ___ Anjel noci ___ Na
kovadline ___ Teplé rany ___ Rozrieš ___ Závoj ___ Veľký batoh

Listy Emilovi Boleslavovi Lukáčovi

Edičná poznámka

Sláva Manicová _____ 314

RANENÁ OČAMI • Večer mám rada • Kde šibú hrivy dažďov • Na prsiach hôr • Je čierny kôň • Pradeno svojich snov • Z postriežky • Na šijach dažďov • Jankovi Kráľovi • Bola si šťastím albatrosa • Je noc • Chytená v pavučine snenia • Moja túžba • Čakanie • Obyvateľstvo uteká • Ja nezabudnem nikdy • V tóni vojny • Neskánie slza • Čierna pieseň • Poézii • PREMENA MÚZY (I–X) • Tak zobúďza sa básnik • V hore • Pastierska • Veršík • Krôpka rosy • Úzkosť pred veršom • Z dlane si čarujem _____
Nálada _____ Zatemnené mesto _____ List milému

Listy Lei Mrázovej _____ Listy Jánovi Smrekovi

Edičná poznámka

Bela Dunajská _____ 350

Zúfanie _____ Starý koráb _____ Diana _____ AKÚ JU NEVIDÍTE • Vzдор • Plameň na troskách • Noc horkosti • Vyžívanie • Muškáty • Lôžko • Soška • Ktorého cením nad všetkých • Nebezpečné hodiny • Zbohom starý hotel • Azyl • Vlák jachal pri Seine • Neskoro • Pieseň pohanky • Tajomstvá • Milencovmu psovi • Krídla _____ Fugit amor (Na Rodinovo súsošie) _____ Ved' trpeli (Pri náhrobku Heloisy na parížskom cintoríne) _____ Hltavosť _____ Plod tmavej červene _____ Zelené žalúzie _____ Závisti (Luxemburská záhrada II) _____ Volanie po svetle _____ Balada o mŕtvej rybe _____ Tváre blízkosti _____ Slovenský motív _____ Predjarie v ateliéri _____ Odvaha k neznámemu _____ Lampy _____ Návrat _____ Bol by si radšej _____ Vzácny šperk _____ Rozvidnieš sa? _____ Pokoj

Autorka o svojej zbierke _____ List Zore Jesenskej

Edičná poznámka

Viera Szathmáry-Vlčková _____ 400

ULICE ŽIVOTA • Kdyby dostačila slova detské lásky • Mládí • Podzimní melancholie • Chvála cigarety • Chandra (Z rozhovorů s přítelem) _____ Rue de Rivoli _____ Ja predsa bojím sa _____ Odkaz _____ Povedal mi ktos' _____ Tieň _____ My z mesta _____ Mesto _____ Chvíľa _____ ZA DOMOVINOU • Naděje _____ Za mužom _____ RODINA (Rodinný album • Mame • Bratovi II. (Bezdetnosť) • Otcove ruky)

Listy Jaroslavovi Vlčkovi

Edičná poznámka

Viera Markovičová-Záturecká _____ 434

Dieťaťu ___ Uspávanka ___ Nad rozprávkovou knihou ___ Nad detskou dľaňou ___
 Liek ___ Som kamienkom ___ Prečo sa vraciaš ___ Neznámej sestre I. ___ Kôň
 padol na dlažbe ___ Zatemnenie (Mníchov) ___ Zakázaná návšteva (Za Moravu)
 ___ Posolstvo ___ A tretí sa smeje ___ Prosba ___ Somnambulka ___ Rozbitá ilú-
 zia ___ V zakliatí ___ Rezignácia ___ Samota ___ Vlastná podobizeň ___ Nad ne-
 známym vojakom ___ Stopy v snehu (Balada z decembra 1944) ___ Národ môj ___
 Verš sebakritický ___ Čítam ti v očiach ___ Odpoveď

V znamení zápasu (Moje detstvo) ___ List Anne Škultétyovej ___ O ženských schop-
 nostiach ___ Dieťa v slovenskej literatúre

Edičná poznámka

Sunken Souls. From Works by Slovak Women Poets
 in the First Half of the 20th Century (Summary) _____ 472